

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ МАКСОВИЋ против СРБИЈЕ

(Представка број 54770/15)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

17. октобар 2017. годне

Ова пресуда је правоснажна, али може бити предмет редакцијске измене.

У предмету Максовић против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора у саставу:

Pere Pastor Vilanova, *председник*,

Branko Lubarda,

Georgios A. Serghides, *судије*,

и Fatoş Aracı, *заменик секретара Одељења*,

После већања на затвореној седници дана 26. септембра 2017. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу представке (број 54770/15) против Републике Србије коју је Суду поднео, према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“), српски држављанин, господин Радосав Максовић (у даљем тексту: „подносилац представке“), 21. октобра 2015. године.

2. Подносиоца представке заступала је госпођа Ј. Бошковић, адвокат из Чачка. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник, госпођа Н. Плавшић.

3. Представка је 5. јула 2016. године упућена Влади.

4. Влада је ставила примедбу на разматрање представке од стране Одбора. Пошто је размотрио примедбу Владе, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносилац представке рођен је 1955. године, а живи у Краљеву.

6. У периоду од јуна 2003. године до децембра 2004. године, подносилац представке је, као предузетник обезбеђивао сервис инсталација за грејање за АД *Фабрика за производњу конфекције и трикотаже Рашка*, друштвено предузеће из Новог Пазара (у даљем тексту: „друштвено предузеће дужник“).

A. Стечајни поступак

7. Привредни суд у Краљеву је 2. децембра 2010. године отворио стечајни поступак у односу на друштвено предузеће дужника (Ст. 31/2010).

8. Подносилац представке је благовремено поднео пријаву потраживања.

9. Привредни суд је 15. марта 2011. године одбацио његов захтев и упутио га да покрене парницу ради одлучивања о његовом захтеву. Подносилац представке је поднео посебну парничну тужбу.

10. Привредни суд је 1. децембра 2011. године пресудио у корист подносиоца представке усвојивши његов захтев и наложио друштвеном предузећу дужнику да подносиоцу представке исплати трошкове парничног поступка.

11. Неодређеног дана након тога, наведена пресуда је, пошто је постала правоснажна, узета у обзир у стечајном поступку.

12. Привредни суд је 22. јула 2013. године донео одлуку којом се налаже исплата подносиоцу представке око 10% укупног дуга. Подносилац представке је ову исплату примио неодређеног датума.

13. Друштвено предузеће дужник је на крају избрисана из односног јавног регистра 9. јула 2014. године.

Б. Поступак пред Уставним судом

14. Подносилац представке је 16. децембра 2013. године изјавио уставну жалбу жалећи се на одлуку Привредног суда од 22. јула 2013. године и због повреде његових права на рад и накнаду за рад и пружање услуга, јер је примио само 10% укупног дуга. Он је даље тражио да Уставни суд наложи исплату преосталог дуга.

15. Уставни суд је 2. марта 2015. године одбио жалбу подносиоца представке сматрајући да он нема надлежности да наложи такву исплату. Та одлука је достављена подносиоцу представке после 24. априла 2015. године.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО

16. Релевантно домаће право о статусу друштвених предузећа, извршним и стечајним поступцима изнето је у предметима *Р. Качанор и други против Србије*, број 2269/06 и друге, ст. 57. - 64. и ст. 71. -76, 15. јануар 2008. године и *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 88. - 93, 15. октобар 2013. године. Штавише, пракса Уставног суда у односу на друштвена предузећа, заједно са релевантним одредбама о уставним жалбама и приватизацији друштвених предузећа, изнета је у одлуци о допуштености у предмету

Маринковић против Србије (одлука), број 5353/11, ст. 26. - 29. и ст. 31. - 44, 29. јануар 2013. године; у пресуди *Маринковић против Србије*, број 5353/11, ст. 29. - 32, 22. октобар 2013. године, одлуци у предмету *Феризовић против Србије* (одлука), бр. 65713/13, ст. 12-17, 26. новембар 2013. године. Најзад, релевантно домаће право у вези са поступцима пред уставним судом изнето је у предмету *Поп-Илић и други подносиоци представки против Србије*, бр. 63398/13 и даље, ст. 23-30, 14. октобар 2014. године.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛ. 6. СТАВ 1. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1

17. Подносилац представке притуживао се због пропуста Тужене државе да изврши правоснажну судску пресуду донету у његову корист. Суд сматра да ову притужбу треба разматрати према чл. 6. став 1. и 13. Конвенције и члану 1. Протокола број 1, који у релевантном делу гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.“

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

А. Допуштеност

18. Влада је изнела да је подносилац представке поднео представку Суду ван рока од шест месеци. Конкретно, овај рок од шест месеци почео је да тече када је против друштвеног предузећа дужника отворен стечајни поступак, пошто је он у том тренутку требало да зна да више не може да оствари укупан износ који му друштвено предузеће дужник дугује и да ће уставна жалба у његовом случају бити неделотворна. Влада је даље изнела да подносилац представке није правилно изнео притужбу пред Уставним судом. Конкретно, она је тврдила да он није изнео исту притужбу коју је изнео у својој представци, већ да се притуживао због повреде права на рад и права на накнаду за рад. Према томе, представка је била недопуштена и на основу неисцрпености правних лекова.

19. Подносилац представке се са тим није сложио.

20. У вези са роком од шест месеци, Суд подсећа да у контексту неизвршења домаћих судских одлука против несолвентних друштвених предузећа, подносиоци представки треба да подносе представке најкасније у року од шест месеци од датума када одлука о прекиду стечајног поступка постане правоснажна (види *Соколов и други против Србије* (одлука), број 30859/10, став 34, 14. јануар 2014. године). Суд даље подсећа да у вези са неизвршењем правоснажних пресуда донетих против друштвених предузећа у стечајном поступку и/или оних које су престале да постоје, уставну жалбу треба у начелу сматрати делотворним правним леком у односу на све представке поднете од 22. јуна 2012. године надаље (види *Маринковић против Србије* (одлука), цитирана у горњем тексту, став 59.).

21. Ако се вратимо на предметни случај, Суд прво констатује да је подносилац представке изјавио уставну жалбу 16. децембра 2013. године (види став 14. у горњем тексту), када је још био у току стечајни поступак против дужника и након што је Суд пресудио да уставну жалбу треба сматрати делотворним правним леком у предметима у вези са неизвршењем правоснажних пресуда донетих против друштвених предузећа у стечају. Пошто је одлука Уставног суда достављена подносиоцу представке након 24. априла 2015. године (види став 15. у горњем тексту), а он је своју представку поднео Суду 21. октобра 2015. године, Суд налази да је подносилац представке поступио марљиво за потребе правила шест месеци и, према томе, одбацује примедбу Владе с тим у вези.

22. У вези са пропустом подносиоца представке да своју притужбу на одговарајући начин изнесе пред Уставним судом, Суд подсећа да правило исцрпености мора да се примењује са одређеном флексибилношћу и без претераног формализма и да члан 35. став 1. захтева да притужбе које се намеравају изнети накнадно у Стразбуру

треба упутити одговарајућем домаћем телу, бар суштински и у складу са формалним захтевима и роковима утврђеним у домаћем праву (види, међу многим другим ауторитетима, *Akdivar и други против Турске*, 16. септембар 1996. године, ст. 66. и 69, *Извештаји о пресудама и одлукама 1996-IV*).

23. Суд примећује да се подносилац представке заиста притуживао пред Уставним судом због повреде права на рад и права на накнаду за рад и пружање услуга. Међутим, он је даље објаснио да су те повреде настале због тога што је он примио само 10% укупног дуга и тражио је да Уставни суд наложи исплату остатка дуга. Иако је уставна жалба подносиоца представке могла у одређеној мери бити прецизнија, Суд ипак мора да закључи да је он заправо изразио своје притужбе на начин који не оставља сумњу да је то иста притужба која је касније упућена самом Суду. Према томе, примедба Владе с тим у вези мора се такође одбацити.

24. Пошто притужбе подносиоца представке нису ни очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3 (а) Конвенције ни недопуштене по неком другом основу, оне се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

25. Суд примећује да је правоснажна судска пресуда донета у корист подносиоца представке у великом делу остала неизвршена до данас.

26. Суд примећује да је често налазио повреде члана 6. став 1. Конвенције и/или члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију у предметима који покрећу слична питања онима покренутим у предметном случају (види *Р. Качапр и друге подносиоце представки*, цитирана у горњем тексту, ст. 115-116. и 120; *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05, 43548/05, 43569/05 и 36986/06, ст. 123-124. и 133-134, 13. јануар 2009. године; *Раишевић и Милуновић против Србије*, бр. 1789/07 и 28058/07, ст. 74. и 79, 31. мај 2011. године; и *Адамовић против Србије*, број 41703/06, став 41, 2. октобар 2012. године).

27. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није истакла ниједну чињеницу, нити убедљив аргумент који би могли да га убеди да донесе другачији закључак у овом предмету. Према томе, дошло је до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1.

28. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да разматра суштински исту притужбу према члану 13. Конвенције (види уз одговарајуће измене, *Кин-Стиб и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

II. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

29. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној странци.“

A. Штета, трошкови

30. Подносилац представке тражио је да се Држави наложи да, из сопствених средстава, исплати: (i) дуг према пресуди, заједно са трошковима извршног поступка, умањен за износ који му је већ исплаћен по овом основу; (ii) 2.000,00 евра (ЕУР) на име нематеријалне штете; и (iii) 90.000,00 српских динара (приближно ЕУР 900,00) за трошкове настале пред Судом.

31. Влада је оспорила ове захтеве.

32. С обзиром на повреде утврђене у овом предмету и сопствену судску праксу (види, на пример, *Р. Качапор и друге подносиоце представке*, цитирана у горњем тексту, ст. 123-26.), Суд сматра да Влада треба да исплати подносиоцу представке суму досуђену правоснажном домаћом пресудом од 1. децембра 2011. године (види став 10. у горњем тексту), као и утврђене трошкове извршног поступка, умањене за износе који су можда већ исплаћени по овом основу.

33. Штавише, Суд сматра да је подносилац представке претрпео одређени нематеријални губитак због повреда Конвенције утврђених у овом предмету. Процењујући на основу правичности, како се то захтева чланом 41. Конвенције, Суд сматра да је оправдано и правично да подносиоцу представке досуди 2.000,00 евра, умањено за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу, за покриће нематеријалне штете, као и трошкова насталих пред Судом (види *Стошић против Србије*, број 64931/10, ст. 66. и 67, 1. октобар 2013. године).

B. Законска камата

34. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* представку допуштеном;
2. *Утврђује* да је дошло до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1 Протокола број 1 уз Конвенцију;
3. *Утврђује* да нема потребе да посебно разматра притужбу према члану 13. Конвенције;
4. *Утврђује*
 - (а) да Тужена држава треба да исплати подносиоцу представке, из сопствених средстава и у року од три месеца, износе досуђене судском пресудом донетом у његову корист, умањене за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези;
 - (б) да Тужена држава треба да исплати подносиоцу представке, у истом року, 2.000,00 евра (две хиљаде евра), умањено за износе који су можда већ исплаћени с тим у вези на домаћем нивоу, на име нематеријалне штете, трошкова, плус сваки порез који се може наплатити на овај износ, који ће се претворити у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;
 - (в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;
5. *Одбија* преостали део захтева подносиоца представке за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 17. октобра 2017. године, у складу са правилом 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Fatoş Aracı
Заменик секретара

Pere Pastor Vilanova
Председник